

ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐՏԵԱՆ

Հատը 3 մեծալիք Իզմիրի մէջ

ԿԸ ՀՐԵՏԵՐԵԱՐԹԻ ԶՈՐԵՔԵԱՐԹԻ ԵՒ ՇԵՐԵՍ ՕՐԵՐԸ

Դուրսերը 4 մեծալիք Հատը

Յ. Գ. ՍԱԼԱՄԵԱՆ

Համարատու — Խմբագիր

Տ Ա Ր Ե Գ Ի Ն Կ Ա Ն Ի Ի Կ

ԻԶՄԻՐ Օսմ. ոսկի 1
ԴՈՒՐՍՈՒ . . . Մէճիտլի 6
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐ . Ֆրանք 25

Ծ Ա Ն Ո Ւ Յ Ա Դ Ի Ն

5 Կրուշտոլ ԿԵԿԱՆԳԱՍ
2 Կրուշ . . . ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՍ
60 Կարա . . . ԵՐԵԿԱՆԳԱՍ

Չ. Գ. ՊԱՐԱՄԵԱՆԵԱՆ

Հիմնադիր

Խ. ԴԵՐՁԱԿԵԱՆ, Կը տնօրինէ բաժանորդագրութեան եւ ծանուցման վե-
րաբերալ բոլոր գործերը: Եօլ-Պէտէսմէն Թիւ 5

Սը եւ է գրութիւն, յօդուած կամ նամակ, որ ուղղակի ԻՄԱՐԱՐՏԵԱՆ
կը վերաբերի, խմբագրին կը դրվուի: Եօլ-Պէտէսմէն Թիւ 5

ԻԶՄԻՐ

Օգոստոս 17, Չորեքշաբթի

ՎԱՍԻՒՐ. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒ
ՎԱՍԻՒՐ, Հաճի նախա բաշտ,
Թիւրքի երկաթուղայ գծին բաց-
ման հանգեւնէն ետեւ Իզմիր պի-
տի վերագաւաճայ:

— ՊԱՆԻՒՐ ՊԵՅ, Օսմանեան
պետութեան երկաթուղեայ բնդ-
հանուր վերատեսուչ, և Մէճիտ
Պէյ շարաթ օր Իզմիր հասան
մայրաքաղաքէն գալով:

Այսօր ներկայ պիտի գտնուին,
ինչպէս նաեւ Սափֆէթ Պէյ և Ար-
մենակ Էֆենտի, Թիւրքի երկա-
թուղայ նոր գծին բացման հան-
դիսին, որ տեղի կունենայ:

— ԱՌԵՆԻՏՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆԻ ՆԱ-
խագահ, Ապտիւլ Հալիմ Պէյ հրա-
ժարած ըլլալով մտերմ պիտի
մեկնի մեր քաղաքէն: Տեղւոյս
է.
անշուշտ յիշեալ պատկառելի
նախագահին հրաժարումը, որ
չորս տարուան միջոցի մէջ մէջ
այնքան ուղղութեամբ և արդա-
րասիրութեամբ կատարեց իր
պաշտօնը:

— ԼՈՅՏԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՏԻԱ-
նա նաեւ երկուշաբթի առաւու-
րի Պօլիսէն Իզմիր հասաւ, և նոյն
օրը մեկնեցաւ դէպի Ճիւտէ, և
մէջի ունենալով 300 ուխտաւոր:

— ՀԻՐԵՆԻՏԻՐԸ անպակաս են
այս օրերն: Շարաթ օրէն ի վեր
հինգ հրեւհ պատահեցաւ մինչեւ
այս առաւու:

Առաջինը ծագեցաւ շարաթ
կէս գիշերի մօտ, Իլիստէն ֆեր-
իանէն մէջ և միմիկ դարձուց
մէկ տուն և չորս խանութ, որք
ապահուած էին Լանքաշիր ա-
պահովող ընկերութեան կողմն-
ան 600 ոսկի: Տունին կոհնա-
րաթին 40,000 ֆրանքի փոխա-
րէն ապահովուած էր:

Երկրորդը տեղի ունեցաւ Կի-
րակի կէս օրի մօտ Այլուքլա
թաղին մէջ և այրեց երկու խա-
նութ, որք ապահովուած էին:

Երրորդը տեղի ունեցաւ, եր-
կուշաբթի առաւուս Բարա-Թաշ
արաւարձանին մէջ և տուն մը
միմիկ դարձուց: Տունն ապա-
հովեալ չէր:

Չորրորդը տեղի ունեցաւ Բը-
թի-Բարաթիս ըստած տեղը, և
այրեց ամբարան մը:

Հինգերորդը վերջապէս ծա-
գեցաւ այս առաւուս Տէրփիշ օղ-
լա խանին մէջ և առանց մեծ
վնասի մարեցաւ:

— Թիւրքէն հասած լուրերը

կ'ապահովեն թէ անհրեւէն պա-
ճառած վնասները քիչ են, վա-
սքնդի քիչ քանակութեամբ խա-
ղող դրամով էին արեւին:

Մինչեւ շարաթ օր Երեւիկ Օս-
ման առկառն բռնուած չէր, ո-
րով կրնանք մտաբերել թէ տա-
կաւին անձնատրութեան բանակ-
ցութիւնը վերջ գտած չեն:

Ճիմօրուր տակաւին աւաղա-
կաց քով կը մնայ, որք 600 ոսկի
այ փրկանքին վճարման կըսպա-
սեն:

Վերջին լուրերը կրնան թէ ա-
ւաղակները Թօրպալըքի կողմերը
գացած են:

— ԴՈՒՐԱՅԻՆ, անցեալ շա-
բաթ օր Ալէքսանդրիոյ մէջ, մի-
այն 22 զոհ տարած ըլլալը կի-
մայնէ մեզ մասնաւոր հեռագիր
մը, կըսէ տեղական յոյն թերթ
մը: Եգիպտոսի ուրիշ բոլոր կող-
մերը միայն 20 հոգի մեռել են:

Կը հասկցուի ուրեմն որ հա-
մարտիկ պիտի օր ըստ օրէ քզ-
գալի կերպով նուազելու վրայ է:

— ՃՈՒՐ ՎԻԿԻՐՈՒՐ և ընկերու-
թեան ժօրժ. անուն շագնաւը,
Վուրլայէն եկած տանէ, առջի
օր նաւահանգիստին մօտերը Չը-
նըք նաւու մը ընդհարեցաւ:

Չընըքը ընկղմեցաւ իւր բեռով
միասեղ:

— ԴԱՐՔԱՆ ԱՆՏՐԻԱ համա-
լաւոր աւաղակապաւ մեռած է
կըստի: Ռէֆօրմ, այս մասին
կըսէ թէ, այդ լուրը շատ անգամ
տարածայնուած և սուտ եղած ըլ-
լաւուն համար չենք կարող դի-
րաւ հաւատալ: Սուրբ է սակայն
կըյաւելու յիշեալ թերթը, որ
այդ աւաղակը առողջութիւնը
կորուսած է քանի մը ամէն ի
վեր, և թողած է Մալքաճըքի
շրջականները:

— ՄԱՂՆԻՍՏԱՅԻ կողմերէն վե-
րոյիշեալ թերթը նամակ մը կըն-
դունի ծանուցողէ մը, որոյ մէջ
կըստամէ թէ, Մալքիտայի և Սո-
մայի շրջականները շատ տեղերու
մէջ աւաղակութիւնը տարած-
ուած է: Հնչակաւորն Թրիկայի
կամ Թրիկայի ամեն կողմ ահ
ու ստորտի ձգած է: Ասի այն
աւաղակն է, որ չորս տարի ա-
ռաջ հնազանդութիւնը ցուցող
Սօմաի Դայմագամին և ներքոյ
թիւն ստացաւ: Հիմա 18—30
անձերու գլուխ անցած է Վեր-
ջերս կըգտնուէր Երեւի-Բէյի
և Եագա-Բէյի մէջտեղը, ուր
գիւղերն ու ճանապարհները կըկա-
ղայաւորէր: Չէֆնիկներուն ալ փոսն
յարձակել ուղած ըլլալով, ասոնք
Միւլէէն արիֆին բողբ բարձած
և անոր օգնութիւնը խնդրած են:

Միւլէէն արիֆը 30 հոգի զրկած
է Թրիկայի վրայ, բայց չեն
կրցած անոր հետքը գտնել:

Այս անշուշտութեան վրայ,
Միւլէէն արիֆը ուրիշ միջոցներ
ձեռք առած է, որք առելի խիտ
և արդիւնաւոր պիտի ըլլան: Չէֆ
Նիկերուն Մարթինի քաղաքները
բաժնած և 400 ոսկի փորձա-
րութիւն խօստացած է աւաղա-
կապետին գլուխը բերողին:

ՔԱՂԱՔԱՂԱՆ

ՌՈՒՍԻՅԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՆ մէջ
ցրտութիւնը կըտրէ, և կըսուի
թէ Ռուսիոյ մէջ հալ-ալմանական
զգացումները սկսած են սոսա-
կանալ նոյն իսկ արշաւանական
շրջանակայ մէջ: Երկրի կայ որ
այս երկու երկիրներու մէջ կըսած
բարեկամական յարաբերութիւնը
մէջ որ Ռուսիա տաճարաբանօք
միջոցներ ձեռք կ'առնուի իր ա-
րեւմտեան սահմանադրու զօրա-
ցանկերու համար: Միւլէնոյն հե-
ռագիրը կըյաւելու նաեւ թէ
Բրուսիական հեռիտան վաշտեր
զրկուեցան Ռուսական սահմանա-
զրկող պահպանութեան համար,
որպէսզի ի հարկին կարելի ըլլայ
պէտք եղածին չափ պաշտպանել
Չըրսիէնէն քաղաքը և արեւե-
կան Բրուսիոյ ուրիշ քաղաքները
կըյարձակի նաեւ թէ, այդ դա-
ւառին մէջ ուրիշ զօրագունքներ
մանուսանք հեծեալազօրներ պիտի
դրվուին:

Սահմանադրու այս կէտին
վրայ կեդրոնացուած զինուորա-
կան զօրութիւնը հարկաւ նշա-
նակութեան արժանի են: Կերեի
թէ Ռուսիոյ կայսեր թագադրու-
թեան ժամանակ այս երկու տե-
րութեանց մէջ դայալած հաշտու-
թիւնը կրկին սկսաւ անհետիլ:

ՎԻԵՆՆԱՅԻՆ կըգրեն Թայմիլ
թէ տարածայնութիւն կայ, որ
մտերմ Բուսանիոյ պատերազմի
նախարարութեան մէկ պատուի-
րակը պիտի երթայ Լանքաշիր Այս
ճամբորդութեան նպատակն է
եղեր Բուսանիոյ պարտաւճի հա-
մար թնդանօթներ գտնել:

ԿԻՒՐԱՎ կայսեր՝ Միլան թա-
գաւորի հրաւերը, զոր ըրած է
Հոմպուրիկի զինափորձերուն ներ-
կայ գտնուելու համար, խիտ
ըստ ապագայութիւն ըրած է Վի-
ենայի մէջ: Կըյաւելու թէ
այդ հրաւերը Սերպիոյ համար
գերաբար հետեւութիւն մը պիտի
ունենայ:

ՄԱՂԱՅԻՅԱՆ յեղափոխութեան
վերաբերութեամբ Մատրիսէն կը
կըգրեն Թայմիլ թէ Վէկա տէ
Արմիլիո կամը, որ արաւորին գոր-
ծոյ նախարարն է, Մատրիս վե-
րագործաւ Բարթուկալէն անցնե-
լով: Նախարարը նոր պարագա-
ներ հազարեց Պատանօքի յե-
ղափոխութեան վերաբերող իր
պաշտօնակիցներուն: Այս յեղա-
փոխութիւնը բոլորովին գինու-
րական սպաներու և փոխապա-
նեւոր կողմէ պատրաստուած է
եղեր: Դաւադիրը մտածական
նշաններով կըսեանուին իրարու
հետ: Ստորադրողեայք չեն
ճանաչար իրենց զինուորները:
Ամենին քաղաքային անձ չէր
ընդունուած զաւաղութեան
մէջ, ի բաց առեալ քանի մը
սպաներ որք պաշտօնէ ինկած են
եղեր Ալֆօնս թագաւորին դահա-
կալութեան տան:

Ալֆօնս թագաւորը քանակաւ
հազար սպաներ աւելորդ տես-
ներով պաշտօնազուրկ ըրած է:
Նորին Վէհափառ Կաթոլիկա-
թիւնը հետեւեալ խօսած է իր
ձեռակոյտի անդամաց և երեսփո-
խանաց:

«Ազգն իր ամբողջութեամբ
կրնայ համադուիլ, որ այս նոր
պատերազմութիւն և ո՛չ մէկ կեր-
պիւ չլիար փոխէ իմ հաստատ
սրտում» զոր ըրած եմ դահին
չահերը ժողովրդեան բաղձանաց
հետ հաշտեցունելու: Միշտ ժո-
ղովրդեան հետ միացեալ պիտի
մնամ թէ անհամաձայնութեան
և թէ բարեւալ յարաբերութեանց
ժամանակ:»

Աժման Հովա հետեւեալ հե-
ռագիրները կըհրատարակէ Օ-
գոստոս 13 թուականաւ:

— Պարալմեն Կանլէրա գա-
ցող կառավարմը առջի դիշեր
երեսուն չարագործաց հրոսի մը
կողմէ կեցուեցաւ: Ճամբորդե-
րը կողպատուեցան, և զինուոր-
ները զինակապուա եղան: Չին-
ուորական զօրութիւններ չարա-
գործները հալածելու ետեւ են:

Երեկ պաշտօնման փեմակը հրա-
տարակուեցաւ Բուլչէրաթի մէջ:
Արեւին կ'իմացունեն թէ Լիճի-
նիս Մանկատա հարիւրապետը,
որ Մէկրէ հովանի մէջ կը ծա-
կատամարտի քիչ մարդեր ունե-
նալով, կանոնաւոր զօրագունքի
մը հետ նոր ընդհարում մը ու-
նեցաւ:

Գնդապետ մը մեռաւ և երկու
հոգի վիրաւորուեցան:

ԳԱՂԱՅԻՆ կրկին ուրիշ տեղու-
թեանց աշաղկաթութիւնը գրաւած
է, իր բռնած քաղաքականու-

թեան մասին: Վերջին ծրերս ե-
կած հեռագիր կրնէ թէ, Կա-
ղէթ տը Լիւքսմաներ տիւ Եօլ լը-
րագրին մէկ յօդուածը խիտ
մեծ ազաւորութիւն բրաւ բարբ
տէրութեանց մայրաքաղաքնե-
րուն մէջ: Այդ յօդուածին պա-
րանակութիւնը Գաղլիան պա-
ճաւ կը ցոյցնէ Երազայի քա-
ղաքականութեան ձախող և խա-
նակ ընթացքին:

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր

Վիեննա Նեոթիմի, 24 օգոստոս
Ժամ 8 1/2, առաւուս

Շանպօրի կամը մեռաւ:

Լոնդրա, 24 օգոստոս

Պայմիլ խաբէ կը հարուածէ
Դերմանիան, Կաղէթ Տը Լիւքսմա-
նէր Տիւ Եօլ լրագրին յօդուա-
ծին նկատմամբ: Կըյաւելու թէ,
այդ լրագրին Դաղլիոյ դէմ հը-
րատարակած յօդուածը ձերթը-
նամանք մ'է, և թէ այս հե-
տեւութիւնն է այն սովորու-
թեան զոր ունի Ալմանիա կոչ-
աւթեամբ և իբր երազայի տէր
խօսելու:

Բարիդ, 25 Օգոստոս

Չանպօրի կամին յաղարկաւո-
րութեան հանդէսը, Սեպտեմբեր
3ին տեղի պիտի ունենայ:

Լոնդրա, 25 Օգոստոս

Կիրլաիսի մէջ ընդհանուր ա-
պստանութիւն մը տեղի ունե-
ցաւ Ապտիւրազման Լիմիրն դէմ:
Պաւրէշ, 25 Օգոստոս

Կարողութեամբ առաջի-
կայ երկուշաբթի Վիեննայէն հոս
կըսպասուի:

Ֆրոյտօրֆ, 27 Օգոստոս

Շանպօրի կամին յաղարկաւո-
րութեան հանդէսը, Սեպտեմբեր
3ին տեղի պիտի ունենայ:

Լոնդրա, 25 Օգոստոս

Այսօր Բարլամէնթի փախուձը
հրատարակուեցաւ: Թագուհու
այսօրուան արտասանած ճառը
կըհաստատուէ, թէ իր կառավա-
րութիւնը կը շարունակէ իր բա-
րեկամական յարաբերութիւննե-
րը բոլոր տէրութեանց հետ, թէ
Դանտրի նաւարկութեան Դեռ-
պանտարհօրդը վաճառակա-
նութեան նպատակով կարգա-
թիւն մը ըրաւ, թէ Եգիպտոսի
վերակազմութեան գործը, որ
գոյնընդդէմ ծագման պատճառաւ
ոչ չպիտի ըլլէ, բայց հաստատ
յաւաջդիմութիւններ կրնէ:

Բայց ի՞նչ կընէ ժողովուրդն այս ծանր պարագային մէջ, ի՞նչ աչքով կը նայի այդ երեւոյթանաւորներուն որոյ կերպը իր շահերը կ'ոտնակոխեն :

— Կը քննանայ :

ՀԱՄԱԿՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայ—մեծատունք եւ ժողովրդը զեան լուրջ եւ կարեւոր մասն, որ միշտ ստուար մեծամասնութիւն կը կազմէ, դարձած է իւր համակրութիւն յայտնելէ առ Ազգին սիրեցեալ Պատրիարքն :

Բազմաթիւ ազգայինք կ'երակի օրուքնէ ի վեր խումբ խումբ կը դիմեն ի խաղաղ Ն. Սրբազնութեան բնակարանը իւրեանց խորին ցաւն ու վիշտը յայտնելու եւ համալուր համար օրովստի բարեհաճի վերադառնալ իւր Աթոռը :

Սակայն ցաւելով կ'իմանանք որ ամեն ջանք եւ աշխատութիւն անօգուտ եղած են :

Նոյնպէս, կ'իմանանք թէ այլ եւ այլ տեղեր գումարումներ կը լինին միջոց խորհուրդ եւ ի գոյժ զենեւ Ազգին սիրեցեալ Պատրիարքն վերադարձունելու եւ զԱզգն անխնայական վիճակէ ու մասնաւորաց աղքեցութենէ ազատելու համար :

Այս ամենը կը հաստատուն հեղորայսէս թէ Վարժապետան Ներսէս Սրբազան իրաւամբ կը վայելէ հասարակաց սէրն ու համակրանքը :

Ընդհանուր վստահութեան եւ համակրութեան ցոյցեր պարտին միշտ բնաւայելի, քանի որ քաջ գիտենք եւ համազում ենք թէ Ներսէս Սրբազան ազգային կամաց, ըզձից եւ զգացմանց միշտ հաւատարիմ եւ անկեղծ թարգման հանդիսացած է առաջի վեհ. Սուլթան Համիտ Բ. Օգոստ. Կայսեր, եւ պատուեալ ու մեծարեալ է ի նմանէ իւր անկեղծութեանը համար :

Հետեւաբար, անոնք որ բնդ գէտ կ'երկն Ն. Սրբազնութեան, բարեկամ չեն ազգային շահույց : Արժանի է որ այնպիսիք չը գտնուին ազգային գործոց ու պայտօններու մէջ, քանի որ կը հակառակին ազգային կամաց եւ հասարակաց կարծեաց, եւ կը գործեն միայն ի շահ իւրեանց :

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿԻՆ ՀՐԱՄԱՐԱՐԵՐԸ
Տեղեկութիւն կուտան մեզ թէ Ն. Սրբազնութեան ուխտեալ հաւաքակողմներէ ոմանք կը շանան եղեր հաւատացնել միաւր ժողովուրդը թէ՛ Ս. Պատրիարքը իւր հրաժարագրին մէջ ոմանց անունները նշանակէր եւ Բ. Ղրան ծանուցեր է եղեր :

Աւելորդ է բնութե այս լուր բառին ճիշդ նշանակութեամբը սուտ է : Մենք ստույգ տեղեկութիւն ունինք թէ Ն. Սրբազնութիւնն անցեալ ուրախօր օր Ազգ. ժողովին հրաժարական տալէ յետոյ՝ յաջորդ օրը՝ չարաթ երկու պարզ հրաժարագիր զրկած է մին առ դատական նախարարութիւնն եւ միւսն առ կայսերական պալատն : Ս. Պատրիարքը իւր կրկին հրաժարագրերու մէջ յայտնելէ յետոյ իւր հիւանդագին վիճակին

եւ այս պատճառաւ այլեւս Պատրիարքական պալատն վարելու անկարողութիւնն ու անկարելիութիւնը, Ազգին վրայ Ն. Կ. Վեհափառութեան հայրական գութնն ու կարեկցութիւնը եւ իւր ալ հրաժարականին ընդունուիլը խնդրած է :

Այս է ահա բուն իրողութիւնը, որուն տարբեր մեկնութիւններ տալու ջանքն անշուշտ պարկեշտ մարդու գործ չէ :

ԼՈՅՍ

ԶԱՆԳՆԵՐԻ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԲՈՒ ՀԱՅԿԵՐՈՅԹ ՄԸ

Գաղղիական թերթերը Պ. Լըպլանի մէկ նամակը կը հրատարակեն, կըսէ իսթէն : Լըպլան, Մատակաւար գաղղի գաղղիական նաւուց մէջ գտնուելով, Զանդուկարի Սուլթանին գաղղիական զորքի սպայակոյտին առած հաղկերթի յիշարագրութիւնը կընէ, իր ընտանեացն ուղղած մէկ նամակին մէջ զոր հրատարակած են գաղղի լրագրերը :

« . . . Զանդուկարի ընդարձակ հրատարակը կը հասնինք : Մէկ կողմը կը գտնուի Սուլթանին բուն պալատը, միւս կողմը կը գտնուի արտաւերտն պալատ : Երրորդ կողմը ծովն է, եւ չորրորդ կողմը է Հարէմը, որուն դրան առջեւ կայ զինուորական շրջանակ մը : Այս դրան մօտ կը գտնուին ահագին վանդակներ ի առիւծներով, վագրերով, ինձերով եւ վայրի կատուններով :

Առիւծները հարէմին ներսը կը գտնուին, որոց զոհ կ'երթայ այն որ մղկիկէն տալի նուիրական համարուող այդ օրբաւայրը, այսինքն հարէմը մտնելու անխափութիւնը կուտնայ :

Մեր անցնելու տուն Զանդուկարի գրէթէ ամբողջ ժողովուրդը ներկայ էր, Հարէմին դուռը կեցած էր Սուլթանը, ժպտայի դէմքով մը որ ամենու ալ ձեռքը թոթովեց համակրանքը :

Մանդուկ մը կ'առաջնորդէր մեզ ուրիշ կը հասնինք արեւելեան ճաշակով եւ անուր կերպիւ զարդարուած սենեակ մը : Հոս կը տեսնուի Սուլթանին իր կանանց հետ, որք հեռացան մեր պալատն ելած ատեն :

Սուլթանը ինձոյից սենեակն առաջնորդեց մեզի ուր պատրաստուած էր փառաւոր սեղան մը ի անհամեմատ եւ անհամար պընակներով, Սենեակը, որ վաթսուս մէթոյի չափ երկայնութիւն ունի ծածկուած է ամեն տեսակ ծաղիկներով եւ բոյսերով, որոց անուշահոտութիւնն ամեն կողմ կը բուրէ, միւս զանազան անուշահոտութեանց հետ խառնուելով եւ զարմանալի աղբեղութեամբ մը մարդուս զլուխը կը զարնէ :

Սեղան կընտանք, եւ մեր մէջէ մին կըմտադրէ գտնուած բոլոր կերակուրներէն ալ ճաշակել : Գառաւունջինց տեսակ կերակուր եւ երսուն պնակէն տալի ջէրէլը Կեքալիոց մէջ կան խորոված ամբողջ կենդանիներ որոց միայն նայելով գոհ կ'ըլլանք : Մսեղեններու պնակներն իրարու կը յաւըրդեն, սակայն ցաւալի կէտն այն է որ այս արքայական խնամքը մէջ կ'ալի մ'անդամ գլխի չկայ : Միւսկիմանք ոգեկից

ըմպելի չկայ : Անոր փոխարէն անձնիւր հրաւիրեալն առջեւ կայ երեք շիշ, մին օշարակով, միւսը վարդի ջուրով եւ երրորդը լիմօնաժուր լեցուն է :

Մարդ հակառակ իր կամաց կը թմբի եւ կը քնանայ, բայց պնակներն անվերջանալի կերպով կը յաջորդեն իրարու եւ տակաւին պիտի տեսն երկար ժամեր : Նըրեմն պաղպաղակներ կը բերուն, Յետոյ կըսիսին ջէրէլներու անուշաւոր պնակները գալ :

Վերջապէս Ամիրալը ոտքի կ'երկէ, ինչպէս նաեւ մենք, եւ կ'առաջնորդուինք Հարէմի պալատէն Սուլթանին յատուկ պալատը :

Հրապարակին վրայ նայողսն ետի մը մէջ կը նայինք, որու առջեւ ի պատիւ մեր արուեստական հուրեր կ'արձակուին . . .

— 0 —

ՍԵՐԱՍԻՍԻՍ ՄԵՋ ԳԵՂԻՆ ՏԵՆԴԻ

Միացեալ—հասանգաց Բուրբէ լրագրին մէջ հետեւեալը կը կարգացուի, կընէ Էքսքրէն :

Մովազորին հիւանդատանց ընդհանուր վերաբոյժը հետեւեալ հետադիրը ընդունած է Վերա Բրիւզէն :

« Դեղին տենդը աղտաբոյ կարգի խտտութեամբ տարածուած է : Մայիս ամսոյ մէջ պատահեցաւ 90 մահ, յունիս մէջ 261, եւ յուլիս առաջին տասնութ օրերուն մէջ 144 : Նոր դէպքերը նուազելու վրայ են, մասնաւորապէս ծովեղերքի մէջ : Առանց հաշուելու Ալեքսանդր դէմ վերայի շոգեկները, ամերիկացի նաւատարներուն 400 ին 7ը մեծաւ ինքնին տենդն սկսաւ այս նաւահանգստին մէջ նորվէկիական եւ Եւրոպական տեսակի տառապեցան այս հիւանդութեամբ : Մասնակի կերպով վտանգաւոր են այդ նաւերը, վանդի ատոնց շատերը ծովածոցի մեր նաւահանգիստները պիտի մեկնին : »

Վերա Բրիւզէն երկոյ Պրիւզայը նաեւ, նուրբ Օրլէանի գաւառնութիւնն հասաւ երեքշաբթի իրեկուն, որ դեղին տենդէն երկու մարդ կորուսած էր եւ չորս մարդ ալ հիւանդ ունէր : Հասած առ տեն հիւանդներէն մին մեռաւ, միւս երեքը հիւանդատուն փոխադրուեցան, ուր մէկն ալ հոն մեռաւ :

ՄԵՐԱՍԻՍԻՍ ՆԱԵՆ ՆՈՅՆԱԿԵՆ ՎԵՐԱ ԲՐԻՍԻՍԻՍԻՍ հասնելով ճանքան մարդ մը կորսնցուց դեղին տենդէն : Նուրբ Օրլէանի գաւառնութիւնային մէջ զանազան նաւերէ 11 հոգի դեղին տենդով հիւանդ ինկած էին : Նորվէկիացի Պրիւզայն նաւան տեսաւ մը նոյն օրը մեռաւ այս հիւանդութենէն : Հետեւեալ օրը երկու դէպքեր եւ երեւան ելան, եւ չորեքշաբթի գարնանութիւնային մէջ տասնչորս հոգի հիւանդ կ'ային :

— 0 —

Վիէննա, 23 օգոստոս— Յըրանսու ժողէֆ կայրը եւ Միւլան թագաւորը երէկ փոխադարձաբար այցելեցին զիրար : Միւլան թագաւորը յետոյ տեսակցեցաւ Բալնոքի կոմսին հետ Ռուսմանիոյ թագաւորը Վիէննա կըստաւոր վաղուքն ետեւ : ՔՍ պանիոյ թագաւորը Համպուրքի կըստաւոր սեպտեմբեր 20 ին :

ՀԵԳՆԱԿ

ԻԶՄԻՐԻ ՓՈՐՁԱՆԲՆԵՐԸ

(Փողոցներն ըսել կուզեմ)

Բարկութեան կրակ կորած՝ Անուտեմերի չըստաւոր Անիւսաւի քով երթալ եւ պատասխան տալ ուղեցի Այս միտքով երէկ Իզմիր եկայ : Ողմուցան մինչեւ Բագոսի լեռը քաղցի (Ինչ հեշտիւ քաղցի, կարծես կորսնցուցաւ) Բագոսի լեռնի քաղցիս ուղեցի դէպի սուրը Եղիա Մարգարէին բրակը, անկէ ալ կարծես մէկ անգամ Եղիա-Աղբիւրի բրակն իջայ : Հոն հեկտար մը խմելով իջայ դէպի Կարափանի-Կամար, ուրիշ ուղեցուցայ Կարափանի-Կամար անուշնորդ փորձանքին մէջ (փողոցին մէջ ըսել կուզեմ) :

Բարկութեան քիչ քիչ անհետելով անոր կը յաջորդէին զարմանք ու ծիծաղ, երբ կը տեսնէին որ ուղեւորը, էշերն ու մարդերը, ջորիներն ու կիները միեւնոյն ճամբով կընթանային Իզմիր քաղաքին մէջ : Կարափանի-Կամար փորձանքին մէջ (փողոցին մէջ ըսել կուզեմ) կը տեսնէին ցիր ու ցան քարեր, փայտեր ցեխի եւ աղբի կոյտեր խառնիխառն դիպած, որոց ամբողջութեան քաղց անուշը կուտան Իզմիրի մարդ արտաճները :

Ես կարծեցի նախ թէ տուն պիտի չմտնէին այդ դիպած առարկաներով, ետքն տեսայ որ ուտները չնուտած էին : Հոսայ Կարափանի-Կամար փողոցին մէջ (փողոցին մէջ ըսել կուզեմ) Հապիւ քանի մը քալել առած էի եւ ահա զգացի որ ոտքերս անտանելի տան : Զանքներու դատարարուած էին : Կը յառաջանային խորտուրուտ ժայռերուն վրայ, զոր մարդ արարածները քաղցի կը լիւնէին, եւ տեսայ որ դէպի ինձ կուգար միւս մարդ արարած կողմ էլ մը, ետեւէն ունէ : Նայով անհամեմատ ուղեւորն չլիւնայ մը : Ետեւէն կը վազէին քանի մը ահագոյն սայլեր, որոց աղմուկն հետ կընէին նաեւ մարդու ձայներ որք ինձի կը պոռային սայլերուն տակ զիս չըմբելու համար : Մոխրուեցայ քայլերս շտապել քաղցի անուշը կը լիւնէ ժայռերուն վրայ, բայց իմ եւ մարդ արարածոց կոխելու տեղերը էշերն ու ուղեւորը գրաւած էին : Ետեւեցայ միայն եւ այս ճգնաժամին մէջ ձախ կողմն ցայտ մը բրի եւ ոտքս փոխ մը մէջ ինկաւ ուր ցեխ լեցուած էր : Մտածեցի ինքնին որ այս փոսին մէջ փոխանակ ցեխի քար կենալ պէտք էր, եւ տակաւին պիտի մտածէի ալ, երբ էշին վրայ գտնուող մարդը, որ ալ կողմն էր, ոտքերը լարելով կատարելութեամբ իշուն փոխեալ զարնելու ատեն իմ փոքիս զարկաւ : Ալ դիւրին է գուշակել որ ծիծաղիս կ'աղբիւրէր արտաճութիւնը, եւ այս վիճակիս մէջ երբ պատրաստուած էի խառնուրդն յանդիմանութիւններ ուղեւոր յայնկարծ կողմնակի փորձանքէ մը (փողոցն մը ըսել կուզեմ) քանի չափ քայլ եւ առաջ բարձու էշեր դէպի ինձ կը վազէին : Պաշտօնաւ կատարեալ էր, էշերը հասան փորձանքը (փողոցը) բոլորովն ուղեւորեցաւ : Արագ ցայտ մը բրի եւ ինքզինքս գտայ կողմնակի վրայ որ հապիւ արկն լայնութիւնն ունի, սակայն էշերն այնքան զիրար կը ճնշէին որ ինքնցմէ մին ոտքիւրեցաւ կողմնակի վրայ ելելու եւ զիս պատին զարնելով անցնիլ (զիսմամբ չըրաւ կարծեմ) իրաւ, իսկուամբ չըրաւ, սակայն կողմն կատարելու ատիճանը ձգելէ ետեւ հապուտս ալ պատած էր : Փորձանքը (փողոցը ըսել կուզեմ) բարձր կողմնակի ատիճան էր առջեւիս կողմէն, ստիպուեցայ ետ դառնալ եւ էշերուն հետ խառնուելով անոնց պէս վազել : Վաղած միջոցին տունի մը պատուհանին առջեւ կը շանիմ որոյ փեղկը ներսէն բացուելով հարուած մ'ալ այն կուտայ դուրսիս, դէպի միւս կողմը կը ծախիմ անհամար եւ ահա ուղեւոր մը վրայ կ'ալանած

եւ օրորուած պարանիւրու հիւսկէն մը կը պարանիւրու դուրսիս, խեղճ դուրսիս : Կը յաջորդիմ պատուհանէն ներս նայիլ եւ տեսնել որ Անիւսաւ մ'է պատուհանը բացողը, չըզարմացայ, վտանգի դիմեմ որ անխափութիւնը անոր սեռին առաքնութիւններէն մին է : Ելելով կը շանիմ ետեւիս, եւ ես՝ հապուտս պատուած, կողերուս եւ դուրսիս ցաւերով նեղուած ուղեւորէն չլիւնային տակէն փորձանքին (Փողոցին) միւս կողմն անցնիլ կուզեմ, զլիւսարկս ուղեւոր մը սանձին դալելով կ'իջնայ, կը յաջորդիմ զայն առնել եւ ինքզինքս նետել կողմնակի փորձանքի մը մէջ (փողոցի մը մէջ ըսել կուզեմ) : Ո՛վ Գիտս . . . :

Յամբաբայ կը յառաջանայի եւ կը մտնէի զանազան փորձանքներու մէջ (փող . . .) :

Գտնուեցայ Արտաւանի-Պողոտային մէջ, եւ պիտի մտնէի Գինետոն-Կոկորդ փորձանքը, ուրիշ ծովեղերը երթալ էր միտքս, զիւրեւան թողլով Անիւսաւի ընկելը այցելութիւնս : Սակայն կարեւոր գործ մը իշելով ալ կողմն ծռեցայ եւ քանի մը ծռու ու մուս եւ խորտուրուտ փորձանքներէ անցնելէ ետեւ, հասայ Գինետա կաղործաց-Գիւրս փորձանքը (փողոցը ըսել կուզեմ) :

Այստեղ, ա՛հ, այստեղ նորէն ըսկայ Արապ Փորձանքին մէջ քաղած շարժանքներս քալել, ուղեւոր պաշտած էին զիս եւ ինձի հետ խել մը մարդեր : Ալ մտածեմ էի քաղցիս կ'ուղեւոր ժայռերուն ոտքիս տուած պատուհանները, դուրսիս, խեղճ դուրսիս կողմէն փրկել այս քաղաքն մէջ ջէն՝ զոր մենք (առաւորներու) Փորձանք կը կոչենք, իսկ մարդ արարածները քաղց կը լիւնէին : Ստորին-Պանդոնի տակ կը շանիմ, հաղարու մէկ պատուհաններ կընէին ետեւ, երբ յանկարծ գտնուի ուղեւորով վաղուց սայլերուն առջեւի ուղեւոր խորտուրուտով սկսեցին քալել, ուղեւոր պաշտած էին այս միջոցին : Ատոնցմէ մին այնքան մոտիկցաւ ինձ խաղաղով որ հապիւ տաս հարկարակէթ անըմպտ կուղի դարձելով զիս փոխի իսկուա համար : Քանի մը քայլ ընկելէ ցայ եւ պատիւ ունեցայ ծոծրակիս մէջ սաստիկ հարուած մը զգալու, որ կուգար բեռնակի մը կընակին վըրայի երկաթին ծայրէն : Հաղի կըրցած էի չըստանալով խառնուրդի մը սեմը զենք ոտքս եւ դուրսիս փրկուած անուշը վրայ մտածել : Մտածելու առտեն չ'եղաւ ծոծրակի չիւրու համար ձեւը վեր վերցուցի եւ յանդուրեմ կանգնուի երկայնութեամբ բերթ մը ուղեւոր ինկաւ դուրսիս վրայ : Այստեղ գտնուի մէջ կ'ալանած է եղեր : Խառնուրդն կատարելութեամբ դուրս էր ելլալ, անուշաղբիւր փորձանքը քալելով ըլլալու համար : Բարեբաղդաբար քիչ մը պարտուած էր փորձանքը (փողոցն ըսել կուզեմ) ուտու ցաւ ի սիրտ, ի դուրս, ի կողմն եւ յոսմ սկսայ յառաջանալ ժայռէն ուտն վրայ զոր մարդ արարածները քաղցի կը լիւնէին, եւ հասայ Պատուհան-Գիւրսի կողմն փորձանքներու փորձանքին բերանը . . . Նորհապա եմ Գիտս որ կարողութիւն տուա ինձ այդ Սատանայ-Գիւրսի ըստած փորձանքն չըստանալով կարեւոր անցնելու : Անցք մը՝ որ Տրոփուայի պատերազմը շահելէ ետեւ զուարթ եկաւ ինձ եւ որոյ պատուութիւնը պիտի ընեմ չարաթ օր :

Ատուածներուն հետաքրքրութեան համար, միտք ունիմ Իզմիրի բոլոր փորձանքներուն մէջ (փողոցներուն մէջ ըսել կուզեմ) չըման մը ընել, եւ անոնց դատ կատարելութեամբ ընել : Տար Գիտս որ ուղեւորուն եւ սայլերուն տակ չըստանալով կարեւոր նայի այդ չըման ընել եւ Ողմուցս դուրսնալ :

ՊՐԻՍԻՍ

